

Bruxelles, 2 decembrie 2025
(OR. en)

16221/25

UD 299
ENFOCUSTOM 211
MI 987
COMER 179
TRANS 617
ECOFIN 1657
CADREFIN 346

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	1 decembrie 2025
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2025) 733 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR privind evaluarea intermediară a Instrumentului de sprijin financiar pentru echipamente de control vamal 2021-2027

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2025) 733 final.

Anexă: COM(2025) 733 final

Bruxelles, 1.12.2025
COM(2025) 733 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**privind evaluarea intermediară a Instrumentului de sprijin financiar pentru
echipamente de control vamal 2021-2027**

{SWD(2025) 385 final}

1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Uniunea vamală a UE, instituită în 1968, este un domeniu de competență exclusivă a Uniunii Europene. Aceasta înseamnă că numai UE poate adopta legislația vamală, în timp ce statele membre sunt responsabile de punerea sa în aplicare. În timp, rolul vămilor a mers dincolo de colectarea veniturilor tradiționale (incluzând taxele vamale, TVA-ul pentru bunurile importate și, după caz, accizele). Autoritățile vamale îndeplinesc în prezent multe alte sarcini și urmăresc obiective mai ample, cum ar fi protejarea securității, a siguranței, a sănătății și a prosperității cetățenilor și întreprinderilor din UE. Inspecțiile fizice efectuate de lucrătorii vamali la punctele de trecere a frontierei (inclusiv la frontierele terestre, în aeroporturi, porturi maritime și centre poștale), precum și analiza eșantioanelor prelevate în timpul acestor inspecții în laboratoarele vamale trebuie efectuate în mod armonizat pentru a preveni intrarea mărfurilor ilegale sau periculoase în UE, facilitând în același timp comerțul legitim. Pentru a-și îndeplini sarcinile în mod eficient și eficace, lucrătorii vamali, punctele de trecere a frontierei și laboratoarele vamale trebuie să fie echipate cu echipamente de control moderne și fiabile. Instrumentul de sprijin financiar pentru echipamente de control vamal („IECV” sau „instrumentul”) răspunde nevoii statelor membre de sprijin financiar pentru achiziționarea unor astfel de echipamente.

IECV ⁽¹⁾ face parte din Fondul de management integrat al frontierelor, împreună cu Instrumentul pentru managementul frontierelor și vize ⁽²⁾, în cadrul rubricii 4 (Migrație și gestionarea frontierelor) din bugetul UE. Instrumentul este un nou program de finanțare al UE în domeniul politicii vamale ⁽³⁾ prevăzut de cadrul financiar multianual 2021-2027, cu un buget de 1,006 miliarde EUR pentru această perioadă. Acesta acordă granturi autorităților vamale ale statelor membre pentru achiziționarea, întreținerea și modernizarea echipamentelor de control vamal.

Obiectivul instrumentului este de a contribui la obținerea unor rezultate adecvate și echivalente în ceea ce privește controalele vamale, cu scopul pe termen lung de a realiza o aplicare armonizată a legislației vamale în toate statele membre. Programul urmărește să asigure dotarea adecvată a birourilor vamale cu echipamente de control de ultimă generație. Acest lucru va reduce dezechilibrele în ceea ce privește efectuarea controalelor vamale de către statele membre cauzate de diferențele de capacitate. Asigurarea disponibilității unor echipamente de control echivalente contribuie, de asemenea, la prevenirea devierii mărfurilor către punctele cele mai slabe ale sistemului de control

⁽¹⁾ Regulamentul (UE) 2021/1077 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Instrumentului de sprijin financiar pentru echipamente de control vamal, ca o componentă a Fondului de management integrat al frontierelor.

⁽²⁾ Regulamentul (UE) 2021/1148 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire, ca parte a Fondului de management integrat al frontierelor, a Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize.

⁽³⁾ Programul „Vamă” [Regulamentul (UE) 2021/444], care facilitează și consolidează cooperarea vamală între autoritățile vamale, a fost precedat de alte programe.

vamal⁽⁴⁾. IECV ajută autoritățile vamale să acționeze ca o singură entitate și să își îndeplinească misiunea de:

- a proteja interesele financiare și economice ale UE și ale statelor sale membre;
- a asigura securitatea și siguranța în UE;
- a proteja UE împotriva comerțului ilegal, facilitând în același timp activitatea economică legitimă.

Articolul 13 din Regulamentul IECV prevede obligația Comisiei de a efectua o evaluare intermediară a instrumentului, evaluând performanța acestuia în ceea ce privește eficacitatea, eficiența, coerența, relevanța, sinergiile și valoarea adăugată pentru Uniune. Prezentul raport prezintă rezultatele intermediare ale instrumentului pentru perioada de referință 2021-2024 și se bazează pe o evaluare⁽⁵⁾ a Comisiei sprijinită de un studiu extern⁽⁶⁾. Evaluarea acoperă toate cele 27 de state membre.

Scopul evaluării intermediare este de a analiza progresele înregistrate în atingerea obiectivelor instrumentului și de a identifica domeniile în care sunt necesare îmbunătățiri pentru a se asigura că programul își îndeplinește scopul. Evaluarea intermediară permite Comisiei să efectueze ajustări ale punerii în aplicare a IECV pe baza experienței dobândite și să tragă învățăminte pentru politicile viitoare.

2. ELEMENTE-CHEIE ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ A PUNERII ÎN APLICARE

IECV a fost lansat în 2021 odată cu adoptarea și intrarea în vigoare a Regulamentului IECV. Acesta este pus în aplicare de DG TAXUD în cadrul gestiunii directe prin programe de lucru multianuale. Singurii beneficiari ai acestuia sunt autoritățile vamale ale statelor membre ale UE. Astfel cum se prevede în primul (2021-2022) și în cel de al doilea (2023-2024) program de lucru multianual, au fost lansate două cereri de propuneri, în octombrie 2021 și, respectiv, în decembrie 2023. Prima cerere de propuneri a avut un buget de 271,5 milioane EUR, iar a doua de 284 de milioane EUR. Împreună, acestea reprezintă aproximativ 55 % din alocarea financiară a instrumentului pentru perioada 2021-2027.

Statele membre au fost eligibile să depună cereri pentru două tematici: punctele de trecere a frontierei (PTF) și laboratoarele vamale. În urma evaluării candidaturilor pentru prima cerere de propuneri, a fost utilizat bugetul integral, 24 de acorduri de grant fiind semnate cu statele membre pentru PTF-uri și 18 pentru laboratoarele vamale. Fondurile alocate au permis statelor membre să achiziționeze, să întrețină sau să modernizeze peste 1 300 de echipamente de control vamal pentru peste 210 puncte de trecere a frontierei și peste 500 de echipamente pentru peste 30 de laboratoare vamale.

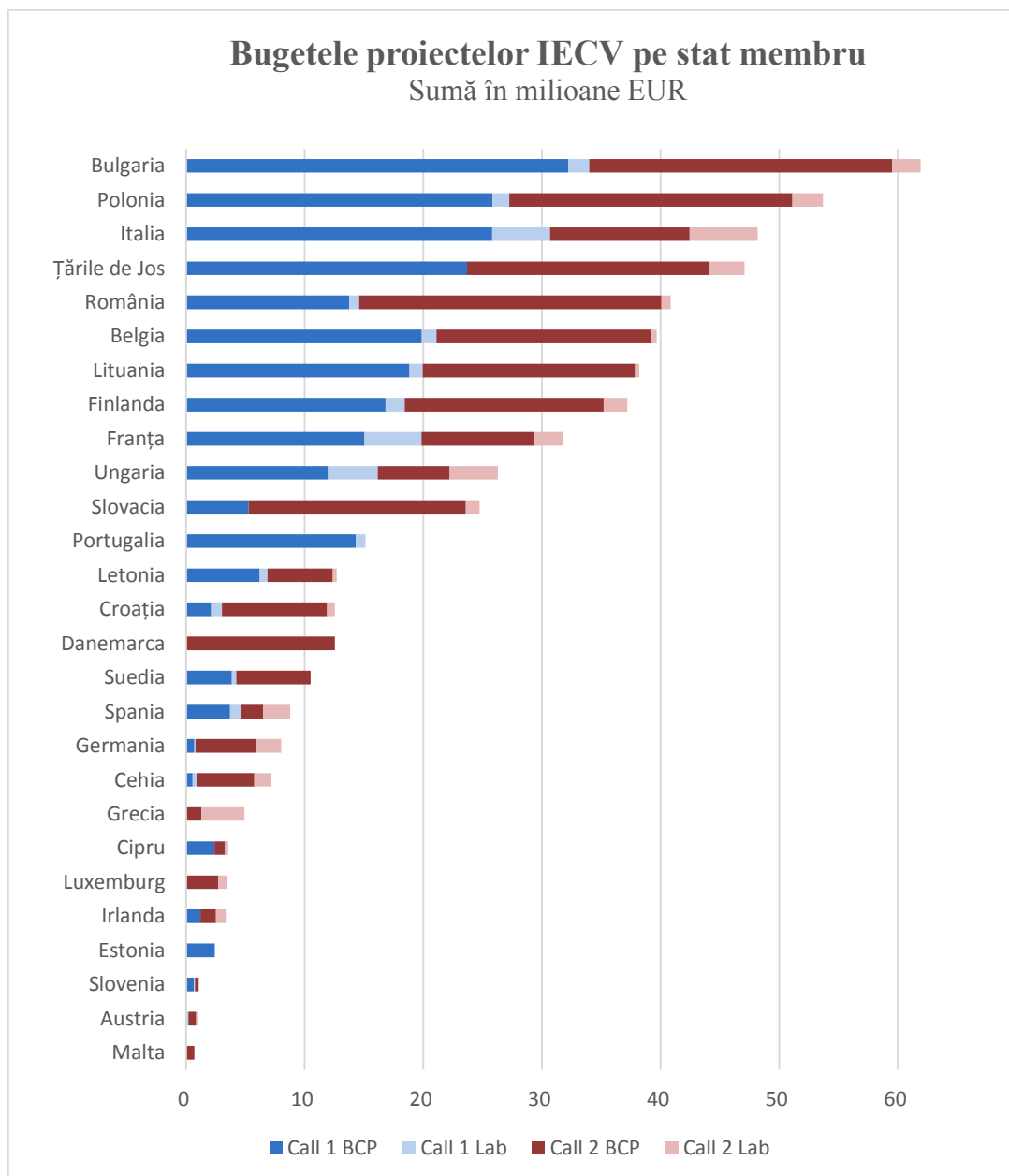
⁽⁴⁾ Această practică, cunoscută sub denumirea de „practică de alegere a celui mai favorabil punct de import”, subminează eficacitatea întregului sistem.

⁽⁵⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2025) 385 final.

⁽⁶⁾ Studiu de sprijin al evaluării intermediare a IECV 2021-2027, IPSOS și Synthesia, raport final, aprilie 2025.

În urma evaluării candidaturilor pentru cea de a doua cerere de propuneri, Comisia a semnat 24 de acorduri de grant cu statele membre pentru PTF-uri și 22 de pentru laboratoarele vamale. O candidatură (din Bulgaria, pentru PTF-uri) era încă în curs de finalizare la jumătatea anului 2025. Incluzând acest ultim grant în curs, bugetul celei de a doua cereri de propuneri a fost, de asemenea, utilizat integral. Valoarea proiectelor selectate în cadrul celor două cereri de propuneri este prezentată în figura 1.

Figura 1: Alocare bugetară per tematică a cererii de propuneri și per stat membru

Proiectele pot dura până la 36 de luni, fiind posibile prelungiri în cazuri justificate. La momentul evaluării intermediare, programul se afla încă în primele etape ale punerii în aplicare. Până la jumătatea anului 2025, fuseseră finalizate integral 13 proiecte dintr-un total de 42 în cadrul primei cereri de propuneri. S-a preconizat că alte 13 proiecte vor fi finalizate în 2025, cu încă 12 proiecte în 2026 și patru în 2027. Proiectele din cadrul celei

de a doua cereri de propuneri, care a început la sfârșitul anului 2024 sau în anul 2025, se vor derula până în 2027-2028 ⁽⁷⁾.

IECV a fost conceput pentru a utiliza o abordare bazată pe date în procesul de elaborare a politicilor. Elementele de date, cum ar fi echipamentele de control vamal disponibile, modurile de transport, riscurile și amenințările pentru fiecare PTF și laborator vamal sunt colectate de la statele membre împreună cu fiecare candidatură depusă și în rapoartele anuale și finale de punere în aplicare a proiectului. Aceste date contribuie la deciziile privind prioritățile de politică și alocarea fondurilor și permit monitorizarea și evaluarea la nivel de proiect și program.

3. PRINCIPALELE CONSTATĂRI ALE EVALUĂRII INTERMEDIARE

Această secțiune oferă un rezumat al evaluării. Mai multe detalii sunt disponibile în documentul de lucru aferent al serviciilor Comisiei.

3.1 Eficacitate

Activitățile planificate în cadrul IECV s-au desfășurat, în linii mari, conform așteptărilor, cu două programe de lucru multianuale și două cereri de propuneri. Toate cele 27 de state membre au primit finanțare pentru IECV: 22 în cadrul ambelor cereri de propuneri, două numai în cadrul primei cereri de propuneri, iar trei numai în cadrul celei de a doua cereri de propuneri). Cererea de finanțare a depășit ușor bugetul în cadrul ambelor cereri de propuneri: cu mai puțin de 1 % pentru prima cerere de propuneri și 8 % pentru cea de a doua.

Modul în care a fost conceput IECV s-a dovedit a fi potrivit și adecvat scopului. Peste 90 % dintre administrațiile vamale naționale care au participat la sondaj au fost de acord că bugetul IECV este suficient pentru a acoperi lacunele în materie de performanță și pentru a aduce o schimbare în ceea ce privește controalele vamale din statul lor membru. Faptul că cererea de cofinanțare a fost atât de strâns aliniată la bugetul disponibil oferă, de asemenea, dovezi că valoarea finanțării disponibile este suficientă pentru a răspunde nevoilor principale ale statelor membre. Cu toate acestea, deciziile de a solicita finanțare IECV nu se bazează exclusiv pe nevoile existente, întrucât statele membre trebuie să ia în considerare și alți factori importanți, cum ar fi capacitatea lor operațională și financiară de a achiziționa și de a utiliza echipamentele (inclusiv bugetul lor de cofinanțare, personalul instruit, infrastructura și fluxurile comerciale preconizate în PTF).

Întârzieri în punerea în aplicare

O mare parte a proiectelor din cadrul primei cereri de propuneri s-au confruntat cu întârzieri în punerea lor în aplicare: Durata a 20 dintre cele 42 de acorduri de grant ⁽⁸⁾ a

⁽⁷⁾ Proiectul AT-PTF din cadrul cererii de propuneri, cu o durată planificată de 12 luni, este programat să se încheie la 30 septembrie 2025. Proiectul ES-PTF din cadrul aceleiași cereri de propuneri este în curs de finalizare din considerente naționale.

⁽⁸⁾ Începând din iulie 2025.

fost prelungită sau este în curs de prelungire. Peste jumătate (53 %) dintre administrațiile vamale naționale au declarat că progresele IECV înregistrate în țările lor au fost mai lente decât se preconizase. Aceste întârzieri au un impact atât asupra performanței globale a instrumentului (de exemplu, întârzieri în îmbunătățirea performanței uniunii vamale), cât și asupra capacității de planificare financiară a Comisiei (deoarece întârzierile proiectelor încetinesc alocarea fondurilor UE).

Cel mai important factor care împiedică progresul proiectelor IECV a fost dificultatea de a finaliza procedurile naționale de achiziții publice. Autoritățile vamale naționale au raportat următoarele probleme ca factori care au încetinit achiziționarea de echipamente: proceduri greoaie care necesită multiple autorizații și aprobări; lipsa de expertiză și de resurse umane în unitățile de achiziții publice; incertitudinea cu privire la posibilitatea și modul de excludere a anumitor furnizori din motive de securitate cibernetică; lipsa ofertanților; contestații sau reclamații din partea ofertanților respinși; și restricții bugetare. Aceste întârzieri, combinate cu cererea doar cu puțin peste bugetul disponibil în cadrul ambelor cereri de propuneri, indică faptul că autoritățile vamale ale statelor membre au o capacitate limitată de absorbție pentru proiecte de această amploare.

Considerentele privind securitatea cibernetică au jucat un rol semnificativ în mai multe proiecte. Întrucât în ultimii ani au apărut și s-au intensificat o serie de preocupări, s-au depus eforturi pentru evaluarea profilurilor de risc ale producătorilor și, după caz, pentru restricționarea ofertanților cu grad ridicat de risc de la procedurile de achiziții publice pentru echipamente sensibile. Scopul este de a se asigura că numai soluțiile sigure primesc finanțare din partea UE (inclusiv IECV). Cu toate acestea, mai multe state membre au raportat dificultăți practice în acest sens, întrucât legislația națională oferă grade diferite de eficacitate în abordarea acestor preocupări. La nivelul UE, protecția securității fizice și cibernetice a echipamentelor a fost abordată prin orientări specifice ale Comisiei emise în cadrul cererii de propuneri din 2022 și reafirmate în 2023 prin activitatea Grupului de coordonare IECV. Cea de a doua cerere de propuneri a oferit cerințe și orientări suplimentare pentru a asigura securitatea fizică și cibernetică a echipamentelor finanțate în cadrul IECV. Acestea au inclus obligația statelor membre beneficiare de a implica serviciile naționale de securitate și de a furniza documente justificative care să ateste conformitatea cu cerințele de securitate. Totuși, această problemă nu a fost încă abordată în mod armonizat la nivelul UE, procesele de achiziții fiind uneori anulate, relansate și/sau reprojctate astfel încât să respecte normele naționale în materie de achiziții publice și prioritățile în materie de securitate.

Invadarea pe scară largă a Ucrainei de către Rusia a afectat, de asemenea, unele proiecte IECV din țările învecinate cu Ucraina, Belarus sau Rusia, provocând întârzieri sau impunând mutarea echipamentelor planificate în alte locații ca urmare a unor modificări semnificative ale fluxurilor comerciale.

Rezultate emergente

În pofida întârzierilor și a obstacolelor în calea punerii în aplicare prezentate mai sus, IECV a început să producă rezultate tangibile. Conform datelor transmise de statele

membre, până la sfârșitul anului 2024 fuseseră achiziționate, întreținute sau modernizate 907 echipamente prin intermediul fondurilor IECV. În cazul PTF-urilor, echipamentele implementate reprezintă 41 % din totalul echipamentelor din cadrul primei cereri de propuneri; în cazul laboratoare, acestea reprezintă 64 %.

Cu toate acestea, măsurarea cantitativă a rezultatelor și a impactului IECV rămâne dificilă în acest stadiu incipient. Experiența de până acum arată că toți indicatorii de rezultat enumerați în cadrul de monitorizare și evaluare ⁽⁹⁾ al IECV sunt afectați de provocări și limitări semnificative legate de exhaustivitatea, calitatea și comparabilitatea datelor subiacente. Până la sfârșitul anului 2024, principalul indicator de rezultat care măsoară procentul de PTF-uri care aderă pe deplin la lista comună de echipamente care ar trebui să fie disponibile pentru fiecare tip de PTF a înregistrat progrese lente (10,67 % față de un obiectiv de 60 %). Indicatorul care măsoară procentul de state membre care și-au îndeplinit angajamentele (pe baza valorilor de referință sau a țintelor stabilite de ele însele, de exemplu numărul sau valoarea confiscărilor de diferite tipuri de bunuri sau substanțe, numărul de controale efectuate sau ratele de impact pozitiv) arată, de asemenea, progrese limitate (între 10 % și 21 %, în funcție de obiectiv, față de un obiectiv de 60 %). Aceste rezultate sugerează, de asemenea, că obiectivele stabilite pot fi nerealiste și excesiv de ambițioase, deoarece descriu un scenariu ideal și nu țin suficient seama de particularitățile PTF-urilor și ale controalelor vamale individuale. Întrucât impactul proiectelor se manifestă mai lent, nu a fost posibilă calcularea indicatorilor de impact ⁽¹⁰⁾ pentru acest instrument până în prezent.

În cadrul consultării părților interesate, majoritatea statelor membre (74 % dintre respondenți) au răspuns că, pe baza experienței de până acum și a așteptărilor pentru restul perioadei de programare, IECV ar aduce o contribuție „semnificativă” la obiectivul său specific de „a contribui la rezultate adecvate și echivalente ale controalelor vamale”. Restul părților interesate au preconizat „unele” contribuții (16 %) sau au răspuns „nu știu” (10 %). Administrațiile vamale naționale au declarat, de asemenea, că echipamentele achiziționate și utilizate până în prezent au fost utilizate în mod eficace și conform planificării. Majoritatea respondenților au observat îmbunătățiri semnificative atât în ceea ce privește performanța PTF-urilor (în special în ceea ce privește acuratețea detectării, dar și viteza, capacitatea și numărul controalelor), cât și în ceea ce privește laboratoarele vamale. În privința inovării, 91 % dintre respondenți au fost de acord că IECV încurajează și facilitează achiziționarea de echipamente inovatoare și de vârf. 87 % au fost de acord că punerea în aplicare a IECV ține seama în mod corespunzător de aspectele legate de siguranță și de mediu.

⁽⁹⁾ Regulamentul delegat (UE) 2022/1528 al Comisiei din 4 iulie 2022 de completare a Regulamentului (UE) 2021/1077 al Parlamentului European și al Consiliului cu dispoziții privind instituirea unui cadru de monitorizare și evaluare.

⁽¹⁰⁾ Acești indicatori de impact sunt legați de contribuția IECV la: (i) protejarea intereselor financiare și economice ale UE; (ii) asigurarea siguranței și securității UE și a cetățenilor săi; și (iii) protejarea UE împotriva comerțului ilegal, facilitând în același timp activitatea economică legitimă.

Alocarea de fonduri pentru domeniile de maximă prioritate

Evaluarea a examinat modul în care nevoile sunt evaluate și utilizate pentru a determina alocarea fondurilor. DG TAXUD a identificat domenii prioritare în fiecare program de lucru multianual pentru a răspunde nevoilor specifice. Totuși, aceste priorități au fost ample, lăsând autorităților vamale naționale libertatea de a solicita orice echipament eligibil. Studiile de caz efectuate pentru această evaluare arată că unele state membre, dar nu toate, s-au concentrat asupra celor mai mari riscuri. În plus, suprasubscrierea marginală la cererile de proiecte IECV a însemnat, în esență, că nu a existat concurență pentru finanțare. În consecință, Comisia nu a trebuit să acorde prioritate propunerilor sau pachetelor de lucru aliniate cel mai bine la principalele nevoi sau riscuri. Caracterul multifuncțional al echipamentelor, care, în principiu, ar putea fi utilizate pentru a contracara o varietate de amenințări și riscuri, explică, de asemenea, lipsa de priorizare între propuneri. În esență, statele membre au primit cofinanțare pentru orice echipament pe care au ales să îl solicite, atât timp cât a existat această posibilitate în cadrul IECV. În plus, există probleme în ceea ce privește datele disponibile pentru evaluările nevoilor, inclusiv echipamentele disponibile în prezent la fiecare PTF, în comparație cu ceea ce ar trebui, în mod ideal, să fie disponibil pe baza volumelor de trafic și a profilurilor de risc. În consecință, este posibil ca IECV, astfel cum a fost pus în aplicare până în prezent, să nu garanteze întotdeauna că cele mai semnificative lacune și nevoi la nivelul UE sunt abordate în modul cel mai eficace și mai eficient posibil.

Este dificil să se determine gradul adecvat de orientare și de aplicare a normelor. O abordare mai centralizată, descendentă – în cadrul căreia deciziile privind achizițiile de echipamente și locurile de implementare sunt luate la nivelul UE – ar putea, în principiu, să conducă la o alocare mai eficientă a resurselor și la o mai bună abordare a provocărilor cu care se confruntă UE în ansamblu. Cu toate acestea, competența națională în materie de controale vamale limitează amploarea orientării care ar fi fezabilă din punct de vedere politic și juridic. Oferirea posibilității de participare pentru toate statele membre contribuie la asigurarea unui sprijin larg pentru instrument. Decizia de a achiziționa echipamente este complexă, necesitând luarea în considerare a mai multor factori dincolo de simpla necesitate a echipamentului: infrastructura existentă, spațiul disponibil, amplasarea geografică, personalul calificat suficient, constrângerile bugetare, modelele de trafic etc. Unii dintre acești factori pot fi evaluați în mod adecvat numai din perspectiva statelor membre sau prin inspecții la fața locului efectuate de Comisie, evaluând PTF-urile sau laboratoarele vamale în ansamblul lor.

3.2 Eficiență

Evaluarea a confirmat că punerea în aplicare a IECV este în mare măsură eficientă. Administrațiile vamale naționale au raportat un nivel ridicat de satisfacție în ceea ce privește orientările DG TAXUD, gestionarea programelor și promptitudinea sprijinului. De asemenea, feedbackul cu privire la cererile de grant și la procesele de atribuire a fost în general pozitiv. Solicitanții nu au formulat plângeri semnificative, cu excepția sarcinii administrative asociate pregătirii candidaturilor IECV, pe care mai multe state membre le-au considerat deosebit de oneroase.

Această critică adusă procesului de depunere a candidaturilor se referă în primul rând la modelul de date și, mai precis, la volumul mare de date cantitative solicitate. Aceste date includ: (i) un inventar cuprinzător al echipamentelor de control vamal ale statului membru disponibile la punctele de trecere a frontierei și în laboratoarele vamale; (ii) statistici privind traficul; (iii) informații privind riscurile; și (iv) indicatori de performanță. În conformitate cu abordarea bazată pe date consacrată în Regulamentul IECV, scopul colectării acestor date este de a identifica în mod obiectiv lacunele și nevoile, astfel încât finanțarea IECV să poată fi direcționată în consecință, și de a facilita monitorizarea și evaluarea instrumentului.

Cu toate acestea, majoritatea administrațiilor vamale naționale au considerat că este dificil și împovărător să furnizeze nivelul solicitat de detaliere și de granularitate. Colectarea și raportarea datelor au necesitat adesea un efort manual semnificativ, deoarece datele trebuiau, de regulă, să fie compilate din surse multiple, iar categoriile nu erau întotdeauna aliniată la procedurile și cadrele naționale. În unele cazuri, datele nu au fost deloc disponibile. Mai multe state membre au pus sub semnul întrebării relevanța și utilitatea datelor. Deși, în general, au înțeles necesitatea ca sprijinul IECV să se bazeze pe o înțelegere clară a nevoilor și riscurilor reale și au sprijinit, în principiu, eforturile Comisiei, mulți și-au exprimat îndoiala cu privire la faptul că fișele de date actuale au contribuit la acest obiectiv.

Prin urmare, există probleme în ceea ce privește exhaustivitatea, calitatea, fiabilitatea și comparabilitatea datelor IECV între statele membre și categorii. Acest lucru împiedică punerea în aplicare deplină și potențialul modelului de date. Limitările datelor vamale ale UE nu sunt specifice IECV. Comisia a propus crearea unui centru de date vamale al UE dedicat pentru: (i) a consolida datele dispersate în prezent în numeroase surse; (ii) a permite o mai bună analiză a datelor; și (iii) a permite procese mai bune de gestionare și control al riscurilor.

În consecință, există un potențial semnificativ de simplificare a modelului de date. Cadrul ar putea fi raționalizat pentru a se concentra asupra elementelor pentru care pot fi colectate date fiabile și comparabile cu un efort suplimentar minim, iar apoi ar putea fi utilizat pentru a identifica nevoile reale și pentru a monitoriza progresele înregistrate. Granularitatea datelor care urmează să fie colectate pentru indicatori ar trebui revizuită, ținând seama de orice inconsecvențe metodologice identificate și de alte particularități care nu au fost luate în considerare până în prezent. Obiectivele privind indicatorii stabilite la începutul punerii în aplicare a programului ar trebui revizuite pentru a se asigura că toate sunt realizabile și, cel mai important, realiste.

3.3 Coerență

Proiectarea IECV este coerentă la nivel intern: diferitele sale elemente funcționează bine împreună pentru atingerea obiectivelor. IECV este conceput ca un instrument relativ simplu care oferă sprijin financiar pentru o singură activitate de bază: achiziționarea, întreținerea și modernizarea echipamentelor de control vamal de către administrațiile vamale naționale ale celor 27 de state membre. Acest sprijin este acordat în conformitate

cu o logică de intervenție clară și solidă. Activitățile de sprijin (inclusiv reuniunile și rezultatele Grupului de coordonare IECV și orientările și sprijinul tehnic și administrativ furnizate solicitanților de către DG TAXUD) sunt în concordanță cu logica și obiectivele instrumentului.

La nivel extern, IECV este conceput pentru a maximiza coerența cu alte programe și fonduri ale UE. Acesta încurajează complementaritățile și sinergiile cu: programul „Vamă”⁽¹⁾, Instrumentul pentru managementul frontierelor și vize⁽²⁾, programul antifraudă al UE, programul Orizont Europa, Instrumentul de sprijin tehnic, Fondul pentru securitate internă și Mecanismul de redresare și reziliență.

Mai precis, IECV și programul antifraudă al UE, care este gestionat de OLAF, sunt în mod clar complementare, abordând obiective distincte, dar interconectate. Înainte de instituirea IECV ca instrument de sine stătător, programul Hercule al OLAF a jucat un rol esențial în sprijinirea beneficiarilor care solicitau finanțare pentru echipamente de frontieră. De la crearea IECV, programul antifraudă și-a realocat resursele altor beneficiari (de exemplu, altor agenții de aplicare a legii) și altor tipuri de instrumente și tehnologii.

Măsura în care acest lucru a condus la sinergii și complementarități reale variază într-o oarecare măsură. Acest lucru se datorează parțial nivelurilor diferite de conștientizare. Pe baza răspunsurilor la chestionar, aproape toți funcționarii care se ocupă de IECV din administrațiile vamale naționale sunt familiarizați cu programul „Vamă”, în timp ce gradul de conștientizare cu privire la alte inițiative este considerabil mai scăzut, în pofida orientărilor și informațiilor furnizate de Comisie. În acest sens, majoritatea exemplelor de sinergie evidențiate de respondenți și de persoanele intervievate au vizat aspecte legate de programul „Vamă”, cum ar fi formarea, reuniunile, schimbul de expertiză și forumuri, cum ar fi echipa de experți a laboratoarelor vamale, Rețeaua europeană a laboratoarelor vamale și echipa de experți vamali de la frontiera terestră estică și sud-estică. Cu toate acestea, au putut fi identificate doar câteva exemple de utilizare complementară a IECV, alături de alte instrumente ale UE. De exemplu, câteva state membre au indicat că au utilizat programul antifraudă pentru a primi finanțare pentru articole care nu sunt acoperite de IECV, dar care completează echipamentele finanțate de IECV (de exemplu, aparate de înregistrare video, echipamente informatice și vehicule). Impactul global al sinergiilor cu Instrumentul pentru managementul frontierelor și vize nu a devenit încă evident.

Multe state membre nu au partajat încă echipamentele finanțate de IECV cu alte autorități de frontieră. Acest lucru se datorează adesea naturii specifice a echipamentului, care este conceput pentru a fi utilizat de autoritățile vamale și care necesită personal calificat pentru a-l exploata.

⁽¹⁾ Printre altele, programul „Vamă” sprijină acțiuni care completează IECV, cum ar fi schimbul de bune practici, lecțiile învățate și formarea referitoare la echipamentele în cauză.

⁽²⁾ Instrumentul pentru managementul frontierelor și vize se axează în principal pe controlul persoanelor care trec frontierele externe ale UE, completând astfel accentul pus de IECV pe mărfuri.

3.4 Valoarea adăugată a UE

Evaluarea a analizat dacă instrumentul a adus o schimbare pentru beneficiarii primari, și anume pentru autoritățile vamale naționale, dincolo de ceea ce s-ar fi putut realiza numai prin măsuri naționale și finanțare. Unul dintre motivele instituirii IECV a fost existența unor dezechilibre între statele membre în ceea ce privește resursele financiare pentru echipamentele de control vamal, ceea ce înseamnă că multe autorități vamale nu ar fi fost în măsură să mobilizeze suficiente resurse pentru echipamente fără finanțare externă suplimentară. Cu toate acestea, toate statele membre sunt eligibile pentru finanțare din partea IECV, chiar dacă autoritățile vamale ale acestora ar fi putut achiziționa echipamentele pe cont propriu.

Datele colectate în cursul evaluării arată că statele membre s-au încadrat, în linii mari, în două grupuri, în funcție de circumstanțele lor. Primul grup cuprinde țări pentru care finanțarea IECV a permis în mod clar achiziții de echipamente care nu ar fi fost posibile din alte surse. Majoritatea autorităților vamale fac parte din acest grup, aproape două treimi (61 %) dintre respondenți declarând că nu ar fi fost în măsură să achiziționeze echipamentele solicitate în cererile lor de grant fără sprijin din partea IECV. Doar 9 % au exprimat o opinie contrară, în timp ce restul de 29 % fie au fost neutri, fie nu au răspuns.

În șase dintre studiile de caz aprofundate realizate cu privire la 10 granturi pentru prima cerere de propuneri IECV, au fost constatate niveluri ridicate de „adiționalitate”. În schimb, celelalte patru studii de caz au acoperit nevoile de echipamente despre care funcționarii naționali au recunoscut că ar fi fost satisfăcute chiar și în lipsa finanțării IECV. În aceste state membre, rolul IECV a fost de a accelera implementarea echipamentelor necesare sau de a spori vizibilitatea politică a echipamentelor de control vamal, stimulând autoritățile vamale să urmărească obiective mai ambițioase. Per ansamblu, constatările confirmă faptul că finanțarea IECV a fost în cea mai mare parte suplimentară, deși, în unele cazuri, aceasta pur și simplu a înlocuit finanțarea națională.

Majoritatea statelor membre fie și-au exprimat „acordul ferm” (29 %), fie „acordul relativ” (55 %) cu privire la faptul că Grupul de coordonare IECV este un forum eficace de colaborare în UE. Expertiza, consilierea și modelele partajate în cadrul grupului de coordonare au contribuit la reducerea costurilor naționale de elaborare a caietului de sarcini, de gestionare a achizițiilor publice și de abordare a furnizorilor. Acest lucru a fost deosebit de apreciat de statele membre mai mici cu capacitate mai redusă.

Cu toate acestea, exemplele de colaborare operațională care decurg din IECV rămân extrem de limitate. În pofida cofinanțării din partea UE și a unui entuziasm general pentru o cooperare mai strânsă, deciziile privind achiziționarea și utilizarea echipamentelor sunt încă luate în mare măsură la nivel național. Acest lucru este în concordanță cu: (i) modelul de punere în aplicare al IECV (în cazul în care statele membre achiziționează echipamentele); și (ii) politicile vamale în sens mai larg (în cazul cărora autoritățile vamale individuale sunt responsabile de analiza riscurilor și de controale).

3.5 Relevanță

Evaluarea a examinat măsura în care IECV corespunde nevoilor și priorităților în continuă evoluție ale UE, capacitatea sa de adaptare la schimbări și măsura în care răspunde nevoilor părților interesate.

Strategia vamală ⁽¹³⁾ și planul de acțiune vamală ⁽¹⁴⁾ ale UE oferă cadrul general pentru consolidarea uniunii vamale. Acestea stabilesc priorități-cheie, cum ar fi modernizarea aplicării legislației vamale, îmbunătățirea analizei și a gestionării riscurilor, îmbunătățirea schimbului de date și promovarea cooperării dintre statele membre. Aceste strategii subliniază valoarea: (i) creării unui sistem vamal mai rezilient și bazat mai mult pe date; (ii) consolidării mecanismelor de control bazate pe riscuri; și (iii) dotării autorităților vamale cu infrastructura și tehnologiile necesare atât pentru a îmbunătăți asigurarea respectării legislației, cât și pentru a permite luarea de decizii în timp real, pe baza datelor. Prin finanțarea de echipamente pentru autoritățile vamale naționale, IECV sprijină aceste obiective și contribuie la armonizarea capacității de asigurare a respectării legislației bazate pe date în întreaga uniune vamală.

Programele de lucru multianuale și cererile de propuneri de finanțare ale IECV au rămas relevante prin adaptarea domeniului lor de aplicare la prioritățile emergente. În cursul consultării părților interesate, statele membre și-au exprimat acordul ferm cu privire la prioritățile specifice prezentate în primul (2021-2022) și în al doilea (2023-2024) program de lucru multianual.

IECV se bucură de un sprijin puternic în rândul tuturor celor 27 de autorități vamale. Acesta este considerat, în general, un instrument esențial pentru reducerea disparităților în ceea ce privește capacitățile vamale de asigurare a respectării legislației și pentru asigurarea faptului că toate statele membre pot avea acces la echipamente de control vamal de ultimă generație, indiferent de constrângerile bugetare. Majoritatea covârșitoare a administrațiilor vamale sunt de acord că nevoile abordate de IECV sunt reale și corect identificate.

Potrivit autorităților vamale naționale, criteriile de eligibilitate sunt în general bine aliniate la nevoile și prioritățile lor în materie de echipamente. Cu toate acestea, mai multe state membre au identificat nevoi suplimentare care nu sunt acoperite sau sunt acoperite doar parțial de criteriile actuale. Acestea includ costurile de infrastructură, deoarece unele echipamente necesită o infrastructură specifică (de exemplu, noi benzi pentru camioane) pentru a funcționa în mod eficace. O altă necesitate care nu este acoperită de criteriile actuale este reprezentată de echipamentele informatice care permit interoperabilitatea, integrarea (conexiuni în cadrul sistemelor și rețelelor comune), controlul centralizat al echipamentelor și prelucrarea centralizată a datelor și imaginilor.

⁽¹³⁾ Disponibilă la https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/eu-customs-strategy_en.

⁽¹⁴⁾ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European, *Trecerea uniunii vamale la o etapă superioară: un plan de acțiune*, COM(2020) 581 final, Bruxelles, 28.9.2020.

În principiu, infrastructura, echipamentele informatice și costurile nu sunt eligibile în cadrul actualului IECV.

4. CONCLUZII ȘI ÎNVĂȚĂMINTE DESPRINSE

Evaluarea subliniază importanța IECV ca fiind singurul program care ajută autoritățile vamale din UE să investească în echipamente moderne de control vamal pentru a asigura controale vamale consecvente și eficiente în toate statele membre. Deși instrumentul se află încă într-un stadiu incipient de punere în aplicare, ținând seama de constatările prezentate în secțiunea anterioară, Comisia consideră că IECV este un instrument valoros, cu realizări inițiale notabile în ceea ce privește consolidarea capacităților de control vamal în întreaga UE. Cu toate acestea, Comisia a identificat, de asemenea, aspecte și domenii care ar putea fi îmbunătățite pentru a maximiza eficacitatea, eficiența și impactul instrumentului asupra armonizării practicilor vamale.

IECV a răspuns nevoilor politice și practice reale și a oferit, în mare parte, un sprijin eficace și eficient. Au fost identificate următoarele **puncte forte**:

- relevanță și valoare. IECV răspunde unei nevoi importante: abordarea disparităților dintre statele membre în ceea ce privește echipamentele de control vamal. Participarea tuturor celor 27 de state membre demonstrează importanța IECV în ceea ce privește eliminarea lacunelor și modernizarea echipamentelor de control vamal în întreaga UE;
- coerența cu prioritățile UE. IECV este strâns aliniat la obiectivele strategice mai ample stabilite în Codul vamal al Uniunii ⁽¹⁵⁾ și în strategia vamală și planul de acțiune vamală ale UE, în special cu necesitatea unor sisteme vamale moderne, bazate pe date, interconectate și reziliente. În cadrul celei de a doua cereri de propuneri, peste 200 de milioane EUR sub formă de finanțare din partea UE au fost alocate autorităților vamale pentru echipamente de ultimă generație. Aceste echipamente sprijină inițiativa privind Alianța portuară europeană și sporesc eficacitatea gestionării riscurilor vamale și a controalelor legate de drogurile ilicite și de precursorii acestora;
- proiectare, gestionare și sprijin eficace. Principalele caracteristici de proiectare ale IECV sunt adecvate pentru obiectivele sale. Gestionarea sa de către DG TAXUD este considerată, în general, ca fiind eficace și eficientă de către beneficiari, care sunt foarte mulțumiți de orientările, comunicarea și sprijinul administrativ oferit;
- rezultate emergente. Proiectele sprijinite de IECV au început să producă rezultate. Până în prezent au fost achiziționate peste 900 de echipamente de control vamal, contribuind la consolidarea capacităților PTF-urilor și ale laboratoarelor destinate. Deși impactul exact nu poate fi încă măsurat, instrumentul consolidează deja capacitatea beneficiarilor de a efectua controale mai rapide și

⁽¹⁵⁾ Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii.

mai precise. Ținând seama de posibilele întârzieri în punerea în aplicare, se preconizează că nevoile cele mai urgente de echipamente de control vamal din statele membre ale UE vor fi satisfăcute până la sfârșitul acestei perioade de programare prin acordurile de grant încheiate în cadrul cererilor de propuneri privind IECV 2021-2027;

- adiționalitatea finanțării. Sprijinul financiar oferit de IECV a adus o valoare adăugată reală multor state membre, în special celor care se confruntă cu constrângeri bugetare sau cu frontiere extinse cu țări din afara UE. Finanțarea IECV a jucat un rol esențial în achiziționarea echipamentelor de control vamal, care altfel ar fi fost imposibil de obținut.

Fiind un instrument nou, IECV s-a confruntat cu mai multe provocări în timpul punerii în aplicare. Au fost identificate și necesită atenție următoarele **probleme și domenii în care sunt necesare îmbunătățiri**:

- întârzieri în punerea în aplicare din cauza provocărilor în materie de achiziții publice la nivel național. Aproape jumătate dintre granturile din cadrul primei cereri de propuneri au necesitat prelungiri, în pofida duratei inițiale relativ lungi a proiectelor (în medie, 31 de luni). Cele mai multe dintre acestea au fost generate de: (i) problemele legate de procesele de achiziții publice (inclusiv lipsa de expertiză, resurse insuficiente, căi de atac și litigii); (ii) dificultatea de integrare a cerințelor de securitate fizică și cibernetică și (iii) restricționarea accesului la licitații pentru producătorii cu risc ridicat. Deși în cadrul IECV s-au luat deja măsuri pentru identificarea și schimbul de bune practici, achizițiile publice la nivel național rămân un obstacol important.

În general, perioada dintre prezentarea propunerilor de proiecte IECV de către statele membre și implementarea efectivă a echipamentelor pe teren este considerabilă – de regulă, de cel puțin doi până la trei ani pentru proiectele mai mici și de până la șase sau șapte ani pentru proiectele cele mai complexe. Această situație, care este agravată și mai mult de întârzierile menționate mai sus, subliniază necesitatea de a revizui modul în care este pus în aplicare instrumentul, acordând o atenție deosebită achizițiilor publice, interoperabilității/interconectivității și securității fizice/cibernetice a echipamentelor;

- direcționare și prioritizare insuficiente. Abordarea bazată pe date este menită să asigure faptul că sprijinul IECV se axează pe cele mai semnificative riscuri și lacune din întreaga UE. Cu toate acestea, primul val de proiecte a reflectat în primul rând nevoile și prioritățile naționale, cu orientări limitate pentru a se asigura că acestea răspund celor mai presante nevoi ale uniunii vamale în ansamblu ⁽¹⁶⁾;

⁽¹⁶⁾ În cadrul celei de a doua cereri de propuneri, Comisia a furnizat statelor membre orientări specifice fiecărei țări prin care recomandau ce echipamente ar trebui să solicite pentru a-și consolida punctele de

- probleme legate de modelul de date și de raportare. Administrațiile vamale naționale au considerat că cerințele în materie de date sunt dificil de îndeplinit și împovărătoare. Există preocupări semnificative cu privire la fiabilitatea și comparabilitatea datelor transmise de statele membre către DG TAXUD ca parte a cererilor de proiecte și a rapoartelor lor. În plus, elaborarea anumitor indicatori și a țintelor corespunzătoare a fost pusă sub semnul întrebării. Prin urmare, datele colectate până în prezent au fost doar parțial utilizabile în scopurile prevăzute, și anume (i) identificarea lacunelor și a necesității de a direcționa mai bine finanțarea IECV și (ii) sprijinirea monitorizării și a evaluării IECV;
- aditionalitate inegală: în unele cazuri, finanțarea IECV a fost utilizată pentru achiziționarea de echipamente care ar fi fost oricum achiziționate din resurse naționale. Chiar și în aceste cazuri, finanțarea IECV a adus o valoare adăugată prin accelerarea achizițiilor și creșterea resurselor;
- impact limitat asupra echipamentelor inovatoare: deși inovarea a fost încurajată în ambele cereri de propuneri de finanțare, aceasta a primit puțină atenție în cadrul granturilor acordate până în prezent. Aceasta reprezintă o oportunitate ratată de a utiliza echipamente de ultimă generație pentru a îmbunătăți eficacitatea și eficiența controalelor vamale;
- punerea în aplicare compartimentată și sinergiile limitate cu alte programe: în pofida activității grupului de coordonare IECV, punerea în aplicare a granturilor IECV rămâne, în esență, o responsabilitate națională. Nu au fost încă realizate achiziții publice comune de către statele membre. Dincolo de programul „Vamă”, dovezile privind sinergiile practice cu alte programe ale UE sunt limitate.

În restul perioadei de programare, DG TAXUD va aborda toate domeniile în care sunt necesare îmbunătățiri pentru a asigura îndeplinirea obiectivelor generale și specifice ale instrumentului.

Cadrul politic și instituțional al instrumentului va evolua probabil în mod semnificativ în următorii ani, odată cu adoptarea reformei vamale propuse de UE ⁽¹⁷⁾. În contextul pregătirii următorului cadru financiar multianual al UE (2028-2034), care vizează programe de finanțare ale UE mai simple, mai raționalizate și mai armonizate, cu o mai mare flexibilitate în cadrul bugetului ⁽¹⁸⁾, Comisia examinează modul optim de realizare a obiectivelor politicii vamale și dacă va continua să sprijine achizițiile de echipamente de control vamal, precum și modul în care va face acest lucru.

trecerea a frontierei și laboratoarele vamale cele mai slabe. Aceste recomandări s-au bazat pe o analiză a datelor furnizate de statele membre în cursul primei cereri de propuneri.

⁽¹⁷⁾ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European, *Reforma vamală: Trecerea uniunii vamale la o etapă superioară*, COM(2023) 257 final, Bruxelles, 17.5.2023.

⁽¹⁸⁾ Comunicare a Comisiei Către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, *Un buget dinamic al UE pentru prioritățile viitorului - cadrul financiar multianual 2028-2034*, COM(2025) 570 final, Bruxelles, 16.7.2025.

În conformitate cu negocierile în curs privind reforma vamală, Comisia propune ca orice măsuri similare cu IECV să fie puse în aplicare de viitoarea Autoritate vamală a Uniunii Europene. Aceste măsuri ar putea fi extinse și la țările implicate în procesul de aderare și la țările vecine, care în prezent nu sunt eligibile în cadrul IECV. În plus, acestea ar putea fi utilizate pentru a aborda situații de criză urgente în cadrul UE. Programul de finanțare relevant pentru aceste măsuri ar fi programul propus privind piața unică și domeniul vamal ⁽¹⁹⁾, care include actualul program vamal.

Din cauza întârzierilor în punerea în aplicare a proiectelor din cadrul primei cereri de propuneri și pentru a ține seama de prioritățile politice emergente, Comisia a decis să realoce 84,95 milioane EUR din restul de 448 de milioane EUR în angajamente IECV până la sfârșitul actualului cadru financiar multianual. Această realocare va fi executată în trei tranșe: 68,35 milioane EUR în 2025, 8,85 milioane EUR în 2026 și 7,75 milioane EUR în 2027. Această măsură excepțională este menită să sprijine soluțiile digitale centralizate legate de politica vamală, cu 60 de milioane EUR alocate în cadrul rubricii 1 pentru pregătirea platformei de date vamale și 24,95 milioane EUR în cadrul rubricii 3 pentru mecanismul de ajustare a carbonului la frontieră. Această decizie a luat în considerare capacitatea administrativă a statelor membre de a absorbi și de a implementa succesiv noi proiecte IECV într-un interval scurt de timp.

⁽¹⁹⁾ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului privind piața unică și domeniul vamal pentru perioada 2028-2034 și de abrogare a Regulamentelor (UE) 2021/444, (UE) 2021/690, (UE) 2021/785, (UE) 2021/847 și (UE) 2021/1077, COM(2025) 590 final, Bruxelles, 3.9.2025.